

Flickr CC BY SA alasis

Przewodnik po
Otwartych Zasobach Edukacyjnych

Opracowanie: Karolina Grodecka, Kamil Śliwowski,
Koalicja Otwartej Edukacji, 2010

Przewodnik po Otwartych Zasobach Edukacyjnych powstał dzięki wsparciu

OPEN SOCIETY INSTITUTE

Przewodnik udostępniany na licencji
Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach 3.0
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl>

Spis treści

O przewodniku	s. 5
Otwartość w edukacji	s. 7
Otwarte Zasoby Edukacyjne	s. 9
Licencje	s. 11
Domena publiczna	s. 17
Katalog Otwartych Zasobów Edukacyjnych	s. 19
Wyszukiwanie Otwartych Zasobów Edukacyjnych	s. 34
Jak być nauczycielem otwartym?	s. 41
Publikowanie i oznaczanie treści otwartymi licencjami	s. 56
Wykorzystane źródła	s. 61

O przewodniku

Przewodnik po Otwartych Zasobach Edukacyjnych został przygotowany głównie z myślą o nauczycielach szkolnych, niemniej jednak każda osoba zainteresowana otwartością w edukacji, znajdzie tutaj praktyczne informacje, jak działać w otwartym modelu publikacji.

Przewodnik to wiedza w pigułce. Jeśli chcesz zdobyć solidne podstawy teoretyczne na temat OZE, przewodnik to idealny punkt startowy. Jest również dobrym sposobem na usystematyzowanie problematyki otwartych treści. Znajdują się w nim najważniejsze informacje o idei OZE, katalog zasobów i sposobów wyszukiwania, założenia licencji Creative Commons, narzędzia do otwartego publikowania i wiele innych wskazówek.

Raport HORIZON 2010 prognozuje, że rozwój otwartych treści edukacyjnych na szeroką skalę to kwestia maksymalnie jednego roku. Naszym zdaniem otwartość w edukacji dawno przekroczyła etap prognozy. Mamy nadzieję, że po przeczytaniu przewodnika dowiesz się, że przewidywane trendy mają już bardzo realny kształt. Życzymy interesującej lektury.

Zespół Koalicji Otwartej Edukacji

Otwartość w edukacji

Idea otwartej edukacji zbudowana jest na przekonaniu, że wiedza całego świata jest dobrem publicznym, dlatego każdy powinien mieć swobodę wykorzystywania, dostosowywania do swoich potrzeb, ulepszania i rozpowszechniania materiałów edukacyjnych bez ograniczeń by uczynić edukację zarówno bardziej dostępną, jak i bardziej skuteczną.

Efektom działania w otwartym modelu jest otwarta publikacja treści, nazywanych w kontekście edukacji - otwartymi zasobami edukacyjnymi (OZE). Jest to sposób udostępniania treści, pozwalający na ich szerokie wykorzystywanie – bez przeszkód technologicznych ani prawnych (z otwartą licencją na ich dalsze wykorzystywanie). Generalnie otwartość to, z jednej strony, kwestia dostępności treści, a z drugiej, zapewnienia ich odbiorcom i użytkownikom określonych swobód.

Otwarta edukacja
edukacją przyszłości

Obok otwartej edukacji mamy otwartą naukę, kulturę, otwarte treści, oprogramowanie, licencje, standardy, instytucje... i otwartych na kooperację i wzajemne uczenie się od siebie ludzi.

Wspólnym mianownikiem tych zjawisk jest chęć rozwijania współpracy opartej o wzajemną otwartość na pracę innych i swobodę korzystania ze wspólnych materiałów przez każdą ze stron: autorów, współautorów, instytucje i odbiorców.

Podsumowując, wdrażanie idei otwartości w edukacji jest **gwarancją powszechnego dostępu do informacji, wiedzy i wymiany doświadczeń.**

Otwarte Zasoby Edukacyjne

Flickr CC BY bachmot

Otwarte Zasoby Edukacyjne (ang. *Open Educational Resources, OER*) definiowane są jako te materiały, które są publicznie dostępne w internecie (bez kontroli dostępu), opublikowane wraz z prawem do dalszego wykorzystania (w tym celu zalecane jest stosowanie tzw. wolnych licencji) i najczęściej rozwijane są w otwarty sposób. [1]

Powszechne już wykorzystanie komputerów i internetu jest dla nauczycieli ogromną szansą – jeszcze nigdy samodzielne przygotowanie bądź znalezienie i dostosowanie do własnych potrzeb interesujących i przydatnych pomocy naukowych nie było tak łatwe.

Społeczność akademicka zawsze dzieliła się wiedzą. Raport OECD *Giving Knowledge for Free: the emergence of Open Educational Resources* wykazał, że ponad 3000 kursów z ponad 300 uniwersytetów było dostępnych na świecie w 2007 roku. Rosnąca liczba inicjatyw otwartego udostępniania treści edukacyjnych spowodowała powstanie ruchu Otwartych Zasobów Edukacyjnych (OER). [2]

Termin Otwarte Zasoby Edukacyjne po raz pierwszy został użyty podczas Forum on the Impact of Open Courseware for Higher Education in Developing Countries przy UNESCO w 2002 r. Uczestnicy spotkania dostrzegli wtedy potrzebę tworzenia dostępnych dla wszystkich zasobów edukacyjnych.

Nie istnieje centralna organizacja grupująca, zarządzająca czy standaryzująca procedury OZE. Otwarte Zasoby Edukacyjne to termin określający **wiele zróżnicowanych inicjatyw edukacyjnych z całego świata**, zorganizowanych zarówno w tradycyjny, jak i innowacyjny sposób, mających różne cele i grupy beneficjentów. Istnieje jednak zgoda czym OZE są.

Otwarte Zasoby Edukacyjne to materiały dostępne do dalszego wykorzystania, bez konieczności pytania kogokolwiek o zgodę. Zasoby mogą mieć formę podręczników, kursów online, sylabusów, testów, multimediiów, oprogramowania i innych narzędzi, które można wykorzystać w procesie nauczania i uczenia się. Mówiąc ogólnie mogą to być materiały dedykowane, opracowane na potrzeby programu kształcenia lub każdy inny zasób, który w procesie kształcenia można wykorzystać. **Każdy ma prawo** się nimi dzielić, adaptować, poprawiać i tłumaczyć na inne języki. **Aby było to legalne w świetle prawa autorskiego przy ich publikacji stosowane są tzw. wolne licencje.**

Dzięki nim korzystanie z otwartych zasobów jest proste. Zgodnie z zapisami wolnej licencji każdy może:

- ponownie wykorzystywać materiały opracowane przez innych,
- zmieniać, przekształcać, adaptować do swoich celów i potrzeb (np. tłumaczyć teksty w j. obcych),
- łączyć z innymi materiałami (remixować, np. tekst z dźwiękiem),
- ponownie rozpowszechniać - dzielić się swoją pracą z innymi. [4]

Otwarte zasoby w Polsce

Polskie organizacje zaangażowane w tworzenie otwartych projektów edukacyjnych to między innymi Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Fundacja Nowoczesna Polska, Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego (polski partner Creative Commons) oraz Stowarzyszenie Wikimedia Polska. Te organizacje i instytucje powołały do życia otwartą Koalicję Otwartej Edukacji której celem jest promowanie metod, ideałów i dobrych praktyk OER. W

otwartym modelu działają także inne organizacje członkowskie KOED - Fundacja Nowe Media, Centrum Edukacji Obywatelskiej. Polska jest dziś postrzegana jako jeden z liderów innowacji na rzecz otwartości w edukacji. [3]

Deklaracja Kapsztadzka

W styczniu 2008 r. została opublikowana **Kapsztadzka Deklaracja Otwartej Edukacji**, jeden z kluczowych dokumentów określających cele i metody ruchu OZE. Deklaracja była efektem spotkania i wspólnej pracy kilkudziesięcioosobowej grupy pracowników organizacji p o z a r z ą d o w y c h , przedstawicieli instytucji naukowych i administracji państwowej, nauczycieli i autorów materiałów edukacyjnych z całego świata. [3]

Licencje

Na świecie powszechnie obowiązującym systemem ochrony praw twórców/autorów jest prawo autorskie. W Polsce regulowane jest ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4 lutego 1994 roku. Czas trwania autorskich praw majątkowych dziś wynosi 70 lat od śmierci twórcy lub ostatniego z współtwórców.

Prawo autorskie jest na tyle restrykcyjne, że w znacznym stopniu ogranicza wykorzystanie twórczości przez innych użytkowników. W odniesieniu do przestrzeni cyfrowej, zapisy ustawy o prawie autorskim roku nie uwzględniają nowych mechanizmów publikacji, komunikacji i korzystania z twórczości innych.

Ograniczenia te stały się punktem wyjścia do stworzenia alternatywnych systemów licencjonowania - wolnych licencji, które są znacznie bardziej liberalne dla odbiorców (użytkowników) tych zasobów.

Wolne licencje:

- GNU GPL (General Public License)
- Creative Commons Uznanie Autorstwa (CC BY)
- Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach (CC BY SA)

Licencje Creative Commons

Creative Commons jest międzynarodowym projektem oferującym darmowe rozwiązania prawne i inne narzędzia służące zarządzaniu przez twórców prawami autorskimi do swoich utworów. Creative Commons wspiera wolną kulturę: produkcję i wymianę utworów traktowanych jako dobro wspólne. Creative Commons powstała w 2001 r. jako amerykańska organizacja pozarządowa. Polski oddział działa od 2005 r.

Podstawowym narzędziem Creative Commons są licencje prawne pozwalające zastąpić tradycyjny model „Wszystkie prawa zastrzeżone” zasadą „Pewne prawa zastrzeżone” – przy jednoczesnym poszanowaniu zasad prawa autorskiego. Licencje Creative Commons wykorzystują prawo autorskie, aby umożliwić autorowi przekazanie innym części przysługujących mu praw. Nie wymagają całkowitego zrzeczenia się praw autorskich. Autor ma do wyboru zestaw czterech różnych warunków udostępnienia swojego utworu, dzięki temu może samodzielnie określić zasady, na których chce dzielić się swoją twórczością z innymi.

Cztery podstawowe warunki licencji CC to [3]:

-
Uznanie autorstwa. Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne pod warunkiem, że zostanie przywołane nazwisko autora pierwowzoru.

-
Na tych samych warunkach. Wolno rozprowadzać utwory zależne jedynie na licencji identycznej do tej, na jakiej udostępniono utwór oryginalny.

-
Użycie niekomercyjne. Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne jedynie do celów niekomercyjnych.

-
Bez utworów zależnych. Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór jedynie w jego oryginalnej postaci – tworzenie utworów zależnych nie jest dozwolone.

Zestaw tych warunków tworzy 6 różnych licencji Creative Commons [3]

Licencja	Symbol	Sposób wykorzystania	Co można robić z utworem
Uznanie autorstwa (BY)		Komercyjny i niekomercyjny	<ul style="list-style-type: none"> •Kopiować •Zmieniać •Rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór •Publikować na dowolnej licencji
Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach (BY-SA)		Komercyjny i niekomercyjny	<ul style="list-style-type: none"> •Kopiować •Zmieniać •Rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór •Publikować tylko na takiej samej licencji jak licencja oryginału

Licencja	Symbol	Sposób wykorzystania	Co można robić z utworem
Uznanie autorstwa – Bez utworów zależnych (BY-ND)		Komercyjny i niekomercyjny	<ul style="list-style-type: none"> •Kopiować •Rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór tylko w jego oryginalnej postaci •Publikować na dowolnej licencji
Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (BY-NC)		Tylko niekomercyjny	<ul style="list-style-type: none"> •Kopiować •Zmieniać •Rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór •Publikować na dowolnej licencji
Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjny – Na tych samych warunkach (BY-NC-SA)		Tylko niekomercyjny	<ul style="list-style-type: none"> •Kopiować •Zmieniać •Rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór •Publikować tylko na takiej samej licencji jak licencja oryginału
Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjny – Bez utworów zależnych (BY-NC-ND)		Tylko niekomercyjny	<ul style="list-style-type: none"> •Kopiować •Rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór •Publikować na dowolnej licencji

Każda z licencji zawiera warunek BY co oznacza, że warunkiem koniecznym przy wykorzystywaniu utworu oryginalnego jest: podanie listy autorów oraz informacji, że utwór jest dostępny na danej licencji.

Czym są wolne licencje (ang. *copyleft*)?

Udostępnienie twórczości na wolnych licencjach oznacza, że każdy ma prawo ją wykorzystywać, poprawiać, dostosowywać, powielać, rozprowadzać za darmo lub za opłatą, oraz upowszechniać swoje udoskonalenia, aby mogła z nich korzystać cała społeczność.

Wolna licencja to rodzaj umowy, którą autor utworu, właściciel praw autorskich, zawiera z całą resztą ludzkości. W ramach tej umowy twórca pozostaje właścicielem praw autorskich ale jednocześnie, jako ich właściciel, pod pewnymi, stosunkowo łatwymi do spełnienia warunkami, zezwala wszystkim na:

- dowolne kopiowanie utworu,
- dowolną redystrybucję utworu, w tym również w celach komercyjnych
- dowolne przeróbki utworu [5].

Czy licencje CC to to samo co wolne licencje?

Nie wszystkie licencje Creative Commons są wolne. Z sześciu istniejących licencji (opis każdej z nich znajduje się na stronie <http://creativecommons.pl/polskie-licencje-cc/>), tylko dwie są w pełni wolne:

- **Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0** lub inna wersja językowa tej licencji opublikowana przez organizację Creative Commons. Teksty licencji pod adresem: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>. Znana również jako CC-BY;
- **Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0.** lub inna wersja językowa tej licencji opublikowana przez organizację Creative Commons. Tekst licencji pod adresem: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>. Znana również jako CC-BY-SA.

Należy więc zwrócić uwagę na to jaką konkretnie licencję CC wybrał autor dzieła, które chcemy wykorzystać.

Inne wolne licencje [5]

Pseudo-licencja CC-0 - w praktyce przenosi utwór do domeny publicznej poprzez oświadczenie twórcy, że rezygnuje ze wszelkich roszczeń prawno-autorskich; nie nakłada nawet obowiązku podania autora przy wykorzystaniu utworu; w Polsce licencja ta nie może być stosowana ze względu na to, że osobiste prawa autorskie są niezbywalne, istnieje zatem obowiązek podania autora nawet, gdy ten nie stawia tego warunku.

GNU FDL - Licencja GNU Free Documentation License (GNU FDL) jest najstarszą wolną licencją. Została napisana przez Free Software Foundation głównie do stosowania przez autorów dokumentacji wolnego oprogramowania i tak jest nadal wykorzystywana.

Licencja Free Art Licence została stworzona dla tych, którzy chcą udostępniać swoje utwory artystyczne na zasadach podobnych do GNU FDL ale bez uciążliwego warunku dodawania do utworu pełnego tekstu licencji. Licencja ta ma zbliżone warunki do GNU FDL i CC-BY-SA, czyli zezwala na dowolne kopiowanie i tworzenie utworów zależnych. Wzór licencji jest dostępny na stronie: Copyleft Attitude <http://artlibre.org>.

Zalety stosowania wolnych licencji [7]

Prace na licencji 'Uznanie autorstwa' mogą być ponownie rozpowszechniane i przetwarzane bez ograniczeń, jedynie pod warunkiem zachowania informacji dotyczących autorstwa. Oznacza to, że mogą być tłumaczone, dostosowywane do lokalnych standardów, wykorzystywane w produktach komercyjnych i łączone z dowolnymi materiałami edukacyjnymi. Licencja CC BY zezwala na dalsze wykorzystywanie każdemu i do dowolnych celów, jeśli tylko oryginalny autor pozostanie właściwie opisany.

Licencja 'Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach', oznacza, że wszystkie utwory pochodne muszą być opublikowane na tej samej licencji, co oryginał i zachować informację o autorze. Ten warunek jest atrakcyjny dla organizacji, które pragną, aby wykorzystywanie ich utworów powiększało pulę otwartych zasobów poprzez zastrzeżenie, aby każdy utwór pochodny był również otwarty, nawet kosztem utraty wielu potencjalnych zastosowań. Jednak utworów opatrzonych warunkiem 'Na tych samych warunkach' często nie można łączyć z innymi otwartymi zasobami edukacyjnymi, co może stanowić istotną barierę dla wielu grup studentów czy nauczycieli.

Jak dotrzymać warunków licencji?

Poza przestrzeganiem warunków licencji (zob. Tabelka licencji Creative Commons - ostatnia kolumna, s. 9-10) istotny jest także sposób oznaczenia efektów naszej pracy, jeśli wykorzystuje jeśli została przez nas przerobiona, zmieniona, zadaptowana lub tylko skopiowana.

Wymogi licencji są spełnione po dołączeniu do nowo opracowanego tekstu/prezentacji/artykułu w sposób widoczny dla czytelnika następującego tekstu:

Dzieła zależne:

- te same warunki: jeśli zmieniamy, np. prezentację na lekcję biologii która jest dostępna na licencji z warunkiem SA, należy podać: Autorów oryginału, link do oryginału, licencję oryginału. Będą to wszystkie treści dostępne na licencji CC BY-SA, CC BY-NC-SA.
- inne licencje: jeśli zmieniamy scenariusz warsztatów, które są dostępne na licencji zezwalającej na publikowanie na tej samej lub dowolnej licencji, należy podać: Autorów oryginału, link do oryginału, licencja oryginału, nowa nadana przez nas licencja. Będą to wszystkie treści na licencji CC BY, CC BY-NC.

Kopia (bez dzieł zależnych): W przypadku wiernej kopii utworów należy podać autorów, nazwę licencji i link do licencji. Będą to treści na licencji CC BY-ND, CC BY-NC-ND. Te elementy należy uwzględnić także przy treściach dostępnych na każdej innej licencji.

Użycie niekomercyjne: W przypadku użycia niekomercyjnego należy dodać zapis jak określono wyżej w zależności od rodzaju licencji

Pamiętaj o bibliografii

Jeśli pracujemy nad większym tekstem i wykorzystujemy prace na różnych licencjach, musimy pamiętać o kompatybilności licencji. W bibliografii przewodnika należy podać przy każdej wykorzystanej publikacji licencję i link do oryginału. Więcej o kompatybilności znajduje się w rozdziale "Jak być otwartym nauczycielem".

Wolne licencje w praktyce - przykład wykorzystania zasobów

Przygotowując się do lekcji, pisząc scenariusz lub pracując nad prezentacją, każdy z nas może skorzystać z zasoby dostępnych w Internecie na otwartych zasadach. Na przykład:

- tłumaczenie artykułu i wykorzystanie go w całości lub fragmencie do pracy z uczniami,
- wykorzystanie gotowego konspektu lekcji i dostosowanie go do potrzeb własnej lekcji,
- wykorzystanie nagrania muzycznego jako podkładu do animacji/prezentacji, etc.

W każdym powyższym przypadku, niezależnie od tego czy oryginalny materiał jest przerabiany czy wykorzystywany w niezmienionej formie, **należy podać autora, wskazać pierwotne miejsce publikacji materiału** [poprzez podanie linku] **oraz określić licencję**. Dobrze podać także datę odczytu (w przypadku cyfrowych zasobów często zdarza się, że adresy stają się nieaktualne lub zasób zmienia miejsce występowania w sieci).

Przykład zastosowania licencji

To zdjęcie zostało udostępnione w serwisie Flickr na licencji CC BY przez autora o nazwie Recyclethis. Dzięki temu można je kopiować, dowolnie zmieniać, wykorzystywać do celów komercyjnych lub niekomercyjnych oraz publikować na dowolnej licencji CC.

<http://www.flickr.com/photos/recyclethis/1>

To zdjęcie zgodnie z licencją dla oryginału zostało przerobione (dodane napisy na patyczkach), ponownie wykorzystane w Internecie i udostępnione w serwisie Wikiedukator na tej samej licencji CC BY. W opisie znalazł się link do oryginału, informacja o autorze i wykorzystanej pierwotnie licencji.

<http://wikiedukator.org/File:Recyclethis-185807557.jpg>

Domena Publiczna

Poza systemami licencji otwartych, funkcjonuje Domena publiczna. W największym znaczeniu jest to **twórczość, z której można korzystać bez ograniczeń**, ponieważ prawa majątkowe do twórczości wygasły lub twórczość ta nigdy nie była lub nie jest przedmiotem prawa autorskiego. [8]

Domena publiczna definiowana jest jako abstrakcyjny zbiór utworów, które nie są kontrolowane, zabezpieczone czy zawłaszczane przez kogoś na mocy systemu własności intelektualnej. Określenie to ma wskazywać, że utwory są **"własnością publiczną", dostępne dla każdego z nas, do wykorzystania w dowolnym celu.**

O domenie publicznej mówi się najczęściej w opozycji do utworów, których wykorzystanie jest ograniczone. Zgodnie ze współczesnym polskim prawem autorskim oryginalne prace literackie, dzieła sztuki, utwory muzyczne itp. są **chronione prawem od momentu ich stworzenia aż do 70 lat od śmierci autora/współtwórców. Po tym czasie wygasa prawo autorskie, a utwór wchodzi do domeny publicznej.** [9]

W polskim systemie prawnym nie ma definicji *public domain*. Nie oznacza to, że w polskiej kulturze i literaturze korzystanie z zasobów będących własnością publiczną jest niemożliwe. Pojęcie to nie jest zakorzenione ani powszechnie stosowane. Niemniej jednak istnieje wiele inicjatyw i projektów, które opierają się na twórczości do której wygasły autorskie prawa majątkowe, czyli będących w domenie publicznej. Korzystają z niej biblioteki cyfrowe, dygitalizując i udostępniają kopie cyfrowe utworów w Internecie. Przykładem może być Biblioteka Cyfrowa Polona.

Na gruncie polskim Koalicja Otwartej Edukacji podejmuje aktywne działania mające na celu upowszechnienie i zakorzenienie w świadomości publicznej istnienie domeny publicznej. Jednym z **ważniejszych projektów edukacyjnych**, który czerpie z zasobów domeny publicznej, jest **Szkolna Biblioteka Internetowa Wolne Lektury** (projekt prowadzony przez Fundację Nowoczesna Polska - członka Koalicji). W dalszej części przewodnika, w Katalogu OZE, znajduje się lista repozytoriów materiałów edukacyjnych dostępnych na zasadach domeny publicznej.

Oznaczenie Domeny Publicznej

W przypadku utworów znajdujących się w Domenie publicznej nie ma obowiązku ich oznaczania w repozytoriach, serwisach lub bibliotekach cyfrowych. Niektóre repozytoria, np. Wikimedia Commons stosują odpowiednie oznaczenia

Katalog Otwartych Zasobów Edukacyjnych

*

W tej części przewodnika znajduje się katalog otwartych zasobów, w którym opisano wyszukiwarki i repozytoria gromadzące zasoby wyłącznie na wolnych licencjach oraz znajdujące się w Domenie publicznej (zasoby, do których wygasły autorskie prawa majątkowe).

Repozytoria, serwisy [4]

Obok wyszukiwarek otwartych zasobów, w sieci istnieje bardzo wiele baz danych, repozytoriów tworzonych przez konsorcja zrzeszonych instytucji edukacyjne, kulturalnych i społecznych lub przez uczelnie wyższe. Przykładem obrazującym wielość otwartych zasobów edukacyjnych może być lista stron, które dostarczają treści na licencjach CC, opracowywane przez Creative Commons. Lista w podziale na typy zasobów jest dostępna pod adresem: http://wiki.creativecommons.org/Content_Curators. Innym przykładem może być OpenCourseWare Consortium, które skupia ponad 200 szkół wyższych i instytucji stowarzyszonych. Spis repozytoriów OER w podziale na kraje dostępny jest pod adresem: <http://www.ocwconsortium.org/members/consortium-members.html>.

Spośród tysięcy repozytoriów OER, w przewodniku wymieniono te, w których można znaleźć zasoby tylko na otwartych licencjach lub te, które umożliwiają zawężenie wyszukiwania do wolnych zasobów.

* źródło zdjęcia: <http://freerangestock.com/details.php?gid=&sgid=&pid=759>

I. Zasoby polskie

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
<p>Biblioteka Cyfrowa Polona http://www.polona.pl/dlibra</p>	<p>publikacje dotyczące wybranych aspektów polskiej literatury, kultury i historii</p>	<p>Powstała w 2006 roku, gromadzi najważniejsze wydania tekstów literackich i naukowych, dokumentów historycznych, czasopisma, grafikę, fotografię, nuty, mapy, czasopisma, książki, dokumenty życia społecznego (ulotki i odezwy), rękopisy, stare druki oraz zbiory ikonograficzne i muzykalia. Obecnie zawiera 23211 publikacji</p>	<p>Domena publiczna</p>
<p>Wikipedia http://pl.wikipedia.org</p>	<p>hasła encyklopedyczne</p>	<p>To wielojęzyczny projekt internetowej encyklopedii. Wszystkie treści zawarte w Wikipedii są wolne - mogą być bezpłatnie wykorzystywane, dowolnie kopiowane i modyfikowane przez każdego. Wikipedia zawiera również materiały tekstowe, dźwiękowe, graficzne i inne. Obecnie utworzono już ponad 678 tys haseł.</p>	<p>CC BY SA (od 2009; wcześniej GNU FDL)</p> <p>W niektórych przypadkach używane są inne licencje - jest to wyraźnie zaznaczone</p>
<p>Wikibooks http://pl.wikibooks.org</p>	<p>wolne podręczniki i książki</p>	<p>Zbiór darmowych i tworzonych wspólnie tekstów o układzie i przeznaczeniu podobnym do papierowych książek. Spis dostępnych książek w zakładce 'Księgozbiór'. Obecnie posiada 4688 rozpoczętych modułów i artykułów. Projekt uruchomiony w 2004 r.</p>	<p>CC BY SA (od 2009; wcześniej GNU FDL)</p>

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Wikiźródła http://pl.wiki.source.org/	teksty źródłowe	Projekt siostrzany Wikipedii. Celem jest stworzenie wolnego repozytorium tekstów źródłowych oraz ich tłumaczeń w postaci stron wiki. Udostępniane są: oryginalne, wcześniej opublikowane utwory, teksty i dokumenty historyczne rangi państwowej lub międzynarodowej, tłumaczenia oryginalnych tekstów,, kody źródłowe dostępne jako własność publiczna lub na licencji zgodnej z GFDL, tłumaczenia słów lub zwrotów, podsumowania, odesłania i inne informacje o tekście w postaci przypisów wyraźnie oddzielonych od utworu.	CC BY, CC BY SA lub GNU FDL
Wikimedia Commons http://commons.wikimedia.org/	multimedia	Jeden z siostrzanych projektów Fundacji Wikimedia utworzony jako magazyn ilustracji, zdjęć, dźwięków, animacji, tekstów mówionych, filmów i wszelkich innych zasobów. Uruchomione pod koniec 2004 r. Obecnie zawiera 6131296 plików i 94802 artykułów.	CC BY SA lub GNU FDL
Wikicytaty http://pl.wiki.quote.org	cytaty	Polska wersja serwisu Wikiquote, siostrzanego projektu Wikipedii. Powstała polska w 2004 roku. Wikicytaty są obecnie trzecią pod względem wielkości wersją językową – zawierają ponad 11,806 tysiąca artykułów. Projekt zawiera tworzoną w trybie wiki bazę cytatów, które są indeksowane tematycznie oraz osobowo.	CC BY SA oraz GFDL

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
<p>Wikisłownik http://pl.wiktionary.org/</p>	<p>internetowy słownik wszystkich języków świata</p>	<p>Projekt Fundacji Wikimedia, którego założeniem jest stworzenie wolnego słownika w każdym języku opartego na mechanizmie wiki. Jest to słownik uniwersalny, pełniący jednocześnie rolę słownika ogólnego dla danego języka jak i słownika dla tłumaczy, a także pełni rolę słownika etymologicznego, słów bliskoznacznych i ortograficznego. Polska wersja działa od 2004 r. Aktualnie polski Wikisłownik zawiera ponad 189 tys. osobnych wpisów słownikowych.</p>	<p>CC BY SA</p>
<p>Wikinews http://pl.wikinews.org/</p>	<p>aktualności</p>	<p>Wolnodostępny serwis informacyjny; powstał w listopadzie 2004. Jest projektem Fundacji Wikimedia. Wersja polskojęzyczna projektu powstała w lutym 2005. Obecnie posiada ponad 25000 artykułów.</p>	<p>CC BY jako jedyny z projektów Fundacji Wikimedia</p>
<p>Wikitravel http://wikitravel.org/pl/</p>	<p>teksty, zdjęcia, mapy</p>	<p>Obszerny, międzynarodowy przewodnik turystyczny i zasób informacji geograficznych o Polsce i świecie udostępniany na licencji CC-BY-SA. Jego polska edycja jest jedną z 6 największych, posiada 260 artykułów</p>	<p>CC BY SA</p>

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Szkolna Biblioteka Internetowa Wolne Lektury http://wolnelektury.pl	teksty lektur szkolnych	Teksty lektur szkolnych, które są zalecane do użytku przez MEN, i które trafiły już do domeny publicznej więc nie są związane rygorami prawa autorskiego. Są opracowane, opatrzone komentarzem i udostępnione w kilku formatach (html, odt, txt i pdf). Można je bezpłatnie przeglądać, ściągać na swój komputer, a także udostępnić innym. Są dostępne on-line i do ściągnięcia. Projekt realizowany przez Fundację Nowoczesna Polska. Działa od 2007 roku.	CC BY
Wolne Podręczniki http://wolnepodreczniki.pl	podręczniki szkolne: matematyka, fizyka, geografia, angielski, muzyka, informatyka	To materiały edukacyjne przygotowywane przez nauczycieli i dostosowane do potrzeb czasów cyfrowej rewolucji. Wszystkie te materiały dostępne są za darmo, dzięki udostępnieniu na wolnej licencji można je bez przeszkód zmieniać i wykorzystywać do własnych potrzeb. Opracowywane w ramach projektu Fundacji Nowoczesna Polska.	CC BY SA
Czytamy Słuchając http://czytamy.slychajac.pl/	audioksiążki podcasty literackie	Profesjonalne nagrania tekstów literackich ze zbiorów szkolnej biblioteki internetowej Wolne Lektury w formatach MP3	CC BY SA

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Fundacja Nowe Media - e-Lekcje http://e-lekcje.org	e-lekcje (video, prezentacje multimedia- lne)	Serwis MAM - Młodzieżowa Akcja Multimedialna - prowadzony przez Fundację Nowe Media., ma na celu przygotowanie młodzieży do twórczego korzystania z mediów. Adresowany do osób w wieku 13-19 lat - zarówno uczniów gimnazjów i liceów, jak i uczestników wszelkich grup formalnych (np. stowarzyszeń) i nieformalnych. Zawiera materiały dla młodych redaktorów i ich nauczycieli, porady niezbędne każdemu surfującemu po sieci i publikującemu w niej.	Licencje Creative Commons (większość CC BY SA)
Open AGH http://open.agh.edu.pl	kursy, wykłady, ćwiczenia, symulacje, kompendia głównie z nauk ścisłych	Open AGH to repozytorium otwartych zasobów edukacyjnych (OZE) przygotowanych przez pracowników, doktorantów i studentów naszej uczelni. Pomysłodawcą, twórcą i administratorem samego serwisu jest Centrum e-Learningu AGH. Działa od początku 2010 roku. Obecnie znajduje się około 90 kursów.	Licencja CC BY NC SA
Federacja Bibliotek Cyfrowych http://fbconier.net/pl/owoc/	zasoby polskich bibliotek cyfrowych	Od roku 2002 budują narodowy zasób cyfrowy, wiele materiałów z tego zasobu udostępniają w sposób otwarty. Wzbogacają polską domenę publiczną, wdrażają międzynarodowe standardy w tym także wolne licencje. Wprowadziły swoje kolekcje do wspólnego repozytorium europejskiego "Europeana".	różne

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Biblioteka Literatury Polskiej w Internecie http://literat.ug.edu.pl/	teksty literackie	Repozytorium mniej i bardziej znanych polskich tekstów literackich, znajdujących się w domenie publicznej, poczynając od "Bogurodzicy" po powieści Stefana Żeromskiego. Projekt jest realizowany na Uniwersytecie Gdańskim w ramach grantu "Public Domain" UNESCO. Zawiera też skany starodruków.	Domena publiczna

II. Zasoby obcojęzyczne

I. Domena publiczna

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
The Internet Archive http://archive.org	książki, fotografie, filmy, nagrania programów telewizyjnych i audycji radiowych, nagrania muzyczne, dawne wersje programów	Największe internetowe archiwum zasobów multimedialnych oraz archiwum historii Internetu. W skład wchodzi: Otwarta Biblioteka (skatalogowanych 20 mln pozycji, a także pełne teksty 400 000 książek) i Kolekcja plików multimedialnych (123,000 filmów, 50,000 koncertów, 268,000 nagrań)	<p>Domena publiczna (książki i większość plików muzycznych i filmowych).</p> <p>Wolne licencje w przypadku niektórych plików multimedialnych</p>
Project Gutenberg http://www.gutenberg.org	książki (literatura piękna)	Tworzona przez wolontariuszy biblioteka cyfrowa, w której znajdują się książki będące w domenie publicznej. Obecnie ponad 28 000 książek. Większość z nich to literatura piękna, głównie w języku angielskim, choć są również tytuły obcojęzyczne. 23 tytuły polskie	<p>Domena publiczna: teksty nie są chronione prawami autorskimi, ponieważ nigdy nie były tymi prawami obłożone (najstarsze teksty) lub prawa te wygasły)</p>
Open Clip Art Library http://openclipart.org	grafika	Kolekcja ponad 14 tys. grafik na różne tematy. Pliki są w formacie SVG	Domena publiczna

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
LibriVox http://librivox.org/	audioksiążki	Kolekcja ponad 1268 książek dostępnych w domenie publicznej w formacie audio nagrywanych. Nagrania są przygotowywane przez grupę wolontariuszy, których celem jest aby wszystkie książki z DP (zgodnie z prawem USA) zostały udostępnione w sieci na wolnych zasadach jako audioksiążki. Projekt publiczny, oparty na działalności wolontariackiej i oprogramowaniu open source	Domena publiczna
MusOpen http://www.musopen.com	pliki audio (muzyka klasyczna)	Kolekcja plików audio utworów klasycznych. Celem jest przeniesienie do sieci muzyki klasycznej, która znajduje się w domenie publicznej, ale jest w Internecie ciężko dostępna.	Domena publiczna

2. Creative Commons Uznanie Autorstwa (CC BY)

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Connexions http://cnx.org/	wspólnie tworzone materiały z nauk społecznych ścisłych, humanistycznych	Connexions repozytorium otwartych materiałów edukacyjnych tworzone od 1999 r. przez pracowników amerykańskiego Rice University. Blisko 10 tys. modułów, zebranych w blisko 500 kolekcjach. Moduły to „małe porcje wiedzy” łączone w kolekcje, które są alternatywą dla tradycyjnych podręczników akademickich.	CC BY

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Curriki http://www.curriki.org/x/wiki	wspólnie tworzone materiały z nauk społecznych, ścisłych, humanistycznych	Kolekcja ponad 36 tys. materiałów edukacyjnych na poziomie nauczania w szkole średniej. Plany lekcji, sylabusy, pełne kursy, w formie tekstowej, audio lub wideo. Materiały na poziomie nauczania szkoły średniej	CC BY (jeżeli nie określono inaczej)
PhET (Physics Education Technology) http://phet.colorado.edu/new/index.php	symulacje z fizyki	Biblioteka 49 symulacji (Java, Flash) zaprojektowane do nauczania i uczenia się fizyki w ramach projektu Technologii Uniwersytetu Kolorado. Symulacje są animowane, interaktywne. Pozwalają na uczenie się poprzez badanie. Podkreślają związek między realnymi zjawiskami życia i nauki. Symulacje można oglądać online lub pobrać i umieścić na własnej stronie/platformie e-learningowej	CC BY lub GNU General Public License
Chartle http://www.chartle.net/	wykresy	Jednocześnie baza wykresów i narzędzie do prostej wizualizacji danych statystycznych. Można wykorzystać dostępne wykresy, na ich bazie stworzyć nowe lub opracować wykres zupełnie samodzielnie.	CC BY

3. Creative Commons Uznanie Autorstwa Na tych samych warunkach (CC BY SA)

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
<p>Wiki Educator http://wikieducator.org/</p>	głównie tekstowe	<p>WikiEducator to zarazem zasób otwartych materiałów edukacyjnych, baza wiedzy na temat otwartej edukacji oraz serwis społecznościowy dla edukatorów. Z serwisu korzysta obecnie ponad 6000 wolontariuszy, którzy stworzyli blisko 8000 materiałów edukacyjnych. Zasoby w podziale na poziomy kształcenia</p>	CC BY SA
<p>Khan Academy http://www.khanacademy.org/</p>	wykłady wideo	<p>Khan Academy to edukacyjna organizacja non-profit, której misją jest dostarczenie wysokiej jakości materiałów edukacyjnych. Obecnie zawiera ponad 1,600 wykładów w formie wideo głównie z matematyki, ekonomii, nauki, historii.</p>	CC BY SA
<p>Wikiversity http://en.wikiversity.org/</p>	materiały edukacyjne w różnych formatach	<p>Projekt Fundacji Wikimedia, który wydzielił się w 2005 r. z Wikibooks. Obecnie działa w jedenastu językach. Wikiversity jest agregatorem treści z pozostałych projektów Wikimedia tworząc na ich bazie gotowe do użycia w szkołach i na uczelniach zestawy materiałów edukacyjnych, od podręczników przez ćwiczenia po scenariusze lekcji i wskazówki dydaktyczne dla nauczycieli. Anglojęzyczna wersja Wikiversity zawiera ponad 14 tys. zbiorów materiałów edukacyjnych.</p>	CC BY SA oraz GFDL

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
<p>Wikispecies http://species.wikimedia.org</p>	<p>opisy gatunków, zdjęcia</p>	<p>Kolejny projekt Fundacji Wikimedia, będący wielojęzycznym katalogiem gatunków biologicznych. Katalog jest oparty na ścisłej, łacińskiej terminologii i systematyce gatunków. Zawiera krótkie opisy gatunków w kilku językach oraz ich zdjęcia. Podobnie jak Wikimedia Commons ma charakter wielojęzyczny, bez określonego języka wiodącego. Posiada opisy ponad 234 tys. gatunków. Od 2009 roku współpracuje z recenzowanym czasopismem naukowym ZooKeys.</p>	<p>CC BY SA</p>

4. Licencje różne. Formularz wyszukiwania pozwala na wybór zasobów udostępnionych na różnych licencjach.

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
OER Commons http://www.oercommons.org/	audio, wideo, grafika, zdjęcia, text/HTML, przygotowane do pobrania	Zasoby to około 24 tys. materiałów edukacyjnych z nauk ścisłych, humanistycznych i społecznych dostarczane przez 120 instytucji partnerskich. Typy zasobów: od konspektów lekcji i scenariuszy kursów, poprzez wykłady w formie audio i wideo, podręczniki, gry, symulacje, kończąc na pełnych kursach i materiałach szkoleniowych.	Formularz wyszukiwania zaawansowanego w polu 'Condition of use' zawiera szczegółowe kryteria wyszukiwania. Można wybrać zasoby tylko z domeny publicznej, lub na wolnych licencjach do dowolnego wykorzystania. Aby szczegółowe kryteria były widoczne należy rozwinąć pole, klikając na ikonkę przy nazwie pola.
SlideShare http://slideshare.net	prezentacje (także w formie wideo)	Repozytorium prezentacji tworzone przez społeczność internatów. Tematyka bardzo zróżnicowana,	W formularzu wyszukiwania zaawansowanego (dostępny po wpisaniu słowa w formularz ogólny) możliwość określenia kryteriów wyszukiwania do wolnych licencji. W tym celu należy zaznaczyć oba pola (<i>use commercially</i> oraz <i>modify, adapt or build upon</i>)

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Flickr http://flickr.com	zdjęcia, grafiki	Baza zdjęć i grafik tworzona przez użytkowników sieci. Zawiera 2 biliony zdjęć, około 60 mln jest udostępniana na otwartych licencjach	W formularzu wyszukiwania zaawansowanego (dostępny po wpisaniu słowa w formularz ogólny) możliwość określenia kryteriów wyszukiwania do wolnych licencji. W tym celu należy zaznaczyć oba pola (<i>use commercially</i> oraz <i>modify, adapt or build upon</i>)
MorgueFile http://www.morguefile.com/	zdjęcia	Zawiera fotografie do dowolnego użytku. Autorami może być każdy kto chce się podzielić swoją pracą z innymi	Licencja morgueFile (tekst licencji: http://www.morguefile.com/license/morguefile/)
Jamendo http://www.jamendo.com/pl/	pliki audio (muzyka różna)	Zasoby muzyki artystów z całego świata. Stosowane są różne licencje Creative Commons, ale niektóre pozwalają na ponowne wykorzystanie w dowolnym celu. Utwory w formacie MP3 i albumów gotowych do pobrania w formacie ZIP. Użytkownicy mogą ocenić muzykę. Interfejs dostępny w różnych wersjach językowych.	W wyszukiwaniu zaawansowanym możliwość określenia dodatkowych kryteriów wyszukiwania dla muzyki na wolnych licencjach: Znajdź utwory, które można używać do celów komercyjnych oraz Znajdź utwory, które można modyfikować, adaptować Informacja o licencji wyświetla się przy każdym albumie (prawy panel).

Repozytorium	Typ zasobów	Opis	Licencja
Blip.tv http://blip.tv	nagrania wideo i podcasty	Serwis zawierający nagrania wideo, podcasty z wystąpień na konferencjach, debat, pokazów, wykładów etc. Tworzony przez użytkowników sieci. Działa od 2005 r.	Różne licencje Creative Commons
MIT OCWC http://ocw.mit.edu	wykłady, notatki, ćwiczenia, testy, wideo	Ponad 2000 kursów z dziedzin zarówno technologicznych jak i humanistycznych opracowanych przez pracowników MIT.	CC BY NC SA
Textbook Revolution http://textbookrevolution.org/index.php/Main_Page	podręczniki, linki do zasobów różnych formatów	To serwis uruchomiony przez studentów. Jego misją jest zebranie otwartych materiałów edukacyjnych przygotowywanych przez nauczycieli w jednym miejscu. teksty w różnych formatach: PDFy, strony WWW, etc.	Różne licencje od domeny publicznej, przez wolne licencje, do materiałów objętych pełną ochroną prawną (Zakładka Books - By License)

Wyszukiwanie OZE

Flickr CC BY SA bionicteaching

Wyszukiwarki otwartych zasobów [4]

Z chwilą coraz powszechniejszego publikowania treści w Internecie na otwartych zasadach, powstały mechanizmy ułatwiające przeszukiwanie sieci pod kątem otwartych zasobów. Obecnie istnieje kilka rozwiązań, które zdecydowanie ułatwiają dotarcie do zasobów na wolnych/otwartych licencjach. Są to wyszukiwarki ogólne (Google.pl), które zostały wyposażone w dodatkowe kryteria wyszukiwania pozwalające na filtrowanie wyników według typu licencji oraz wyszukiwarki dedykowane (Search Creative Commons, CCFlickr) przeszukujące tylko bazy już wyselekcjonowanych otwartych treści.

Wyszukiwarka	Typ zasobów	Formularz (licencje)
Google.pl (http://www.google.pl/advanced_search?hl=pl)	Teksty	W formularzu zaawansowanym Google w polu "Prawa używania" kryteria oparte na systemie licencji Creative Commons.
Google.pl (http://www.google.pl/advanced_search?hl=pl)	Teksty	W formularzu zaawansowanym Google w polu "Prawa używania" kryteria oparte na systemie licencji Creative Commons.
Google Grafika http://images.google.pl/advanced_image_search?hl=pl	Grafika	W formularzu zaawansowanym Google w polu "Prawa używania" kryteria oparte na systemie licencji Creative Commons.

Wyszukiwarka	Typ zasobów	Formularz (licencje)
Search Creative Commons (http://search.creativecommons.org/)	Google Web, Google Image, Yahoo, blip.tv (video), Flickr (grafika), Jamendo (muzyka), SpinXpress (media różne), Wikimedia Commons (media różne)	Pozwala na wyszukiwanie zasobów pozwalających na dowolne wykorzystanie. Należy zaznaczyć opcje 'use for commercial purposes' oraz modify, adapt, or build upon'. Autorzy zastrzegają, że nie jest to typowa wyszukiwarka, dlatego zalecają sprawdzenie czy wyniki wyszukiwania są opatrzone wskazaną licencją.
FlickrCC (http://flickrcc.bluemountains.net/)	Zasoby bazy Flickr publikowane na licencjach Creative Commons w serwisie Flickr	Pozwala na wyszukiwanie zasobów, które mogą być zmieniane oraz komercyjne wyszukiwanie. Należy zaznaczyć opcje 'Commercial' oraz 'For editing'

Wyszukiwanie grafiki

Grafikę na wolnych/otwartych licencjach można szukać na kilka sposobów.

1) Google Grafika: formularz wyszukiwania zaawansowanego - pole 'Prawa używania'

Google Zaawansowane wyszukiwanie grafiki [Wszystko o Google](#)

Szukaj z wszystkimi słowami z wyrażeniem z którymkolwiek z tych słów bez słów

Typy treści Wyświetl zdjęcia zawierające dowolna treść treść wiadomości zdjęcia twarzy treść zdjęcia obiekt clip art grafika liniowa

Rozmiar Pokaż grafikę tylko w tym rozmiarze

Dokładny rozmiar Pokaż obrazy o dokładnym rozmiarze Szerokość: Wysokość: [Użyj rozmiaru mojego pulpitu](#)

Współczynnik proporcji Zwróć obrazy o następujących proporcjach:

Typy plików Pokaż grafikę tylko w tym formacie

Zabarwienie Pokaż grafikę tylko w tym kolorze

W adresie strony Pokaż grafikę tylko z tego serwera lub domeny

Prawa używania Wyświetl grafiki, które

Filtr rodzinny SafeSearch Bez filtrowania Użyj umiarkowanego filtru

nie filtrowane przez licencję
nie filtrowane przez licencję oznaczone do ponownego wykorzystania
nie filtrowane przez licencję oznaczone do ponownego wykorzystania w celach komercyjnych
nie filtrowane przez licencję oznaczone do ponownego wykorzystania z modyfikacją
nie filtrowane przez licencję oznaczone do ponownego wykorzystania w celach komercyjnych z modyfikacją

Wyświetlone tam opcje bazują na systemie Creative Commons choć nie są bezpośrednio nazwane.

Przykładowe wyniki. Wskazany jest serwis, z którego pochodzi grafika.

Amazonia -
424 x 276 - 106k - jpg
flickr.com

Morning in the
500 x 375 - 75k - jpg
flickr.com

Amazonia
1600 x 1066 - 220k - jpg
commons.wikimedia.org

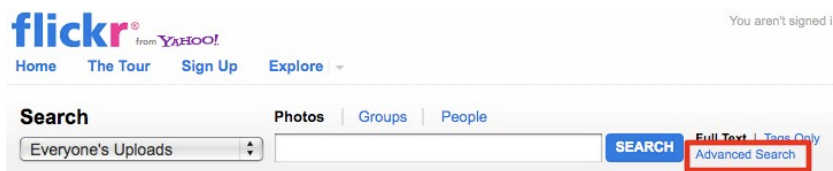
MOMap-doton-Amazonia
300 x 263 - 13k - png
commons.wikimedia.org

2) Bezpośrednio w serwisie Flickr: formularz wyszukiwania zaawansowanego (dostępny po kliknięciu na przycisk 'Search' na stronie głównej <http://flickr.com>)

Etap 1

Po wejściu do formularza wyszukiwania zaawansowanego, w polu Creative Commons (na końcu formularza) należy zaznaczyć wszystkie opcje:

Etap 2

Tip: Find content with a Creative Commons license.
[Learn more..](#)

- Only search within Creative Commons-licensed content
- Find content to use commercially
- Find content to modify, adapt, or build upon

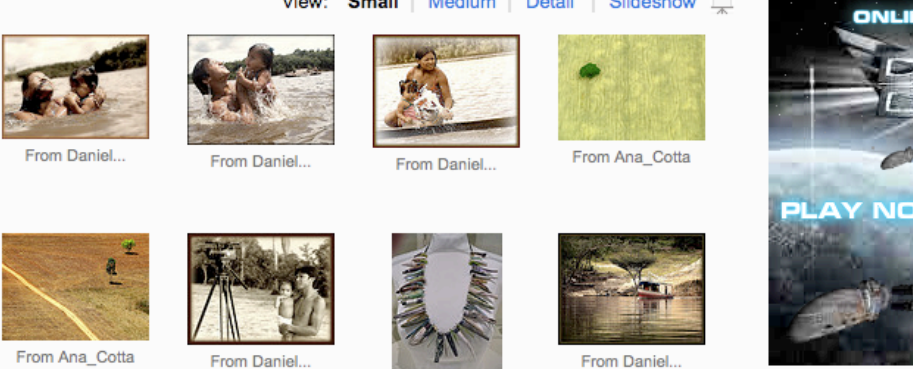
Etap 3

Wyniki otrzymujemy w postaci listy zdjęć:

Showing Creative Commons-licensed content for commercial use, adaptation, modification or building upon

Sort: **Relevant** | Recent | Interesting

View: **Small** | Medium | Detail | Slideshow

From Daniel... From Daniel... From Daniel... From Ana_Cotta

From Ana_Cotta From Daniel... From cliff1066™ From Daniel...

Groups

Szczegóły dotyczące licencji na jakiej opublikowane jest zdjęcie znajdują się przy każdym zdjęciu osobno. Aby dowiedzieć się o warunkach licencji CC, należy kliknąć w wybrane zdjęcie. Link do licencji znajduje się po prawej stronie pod tagami.

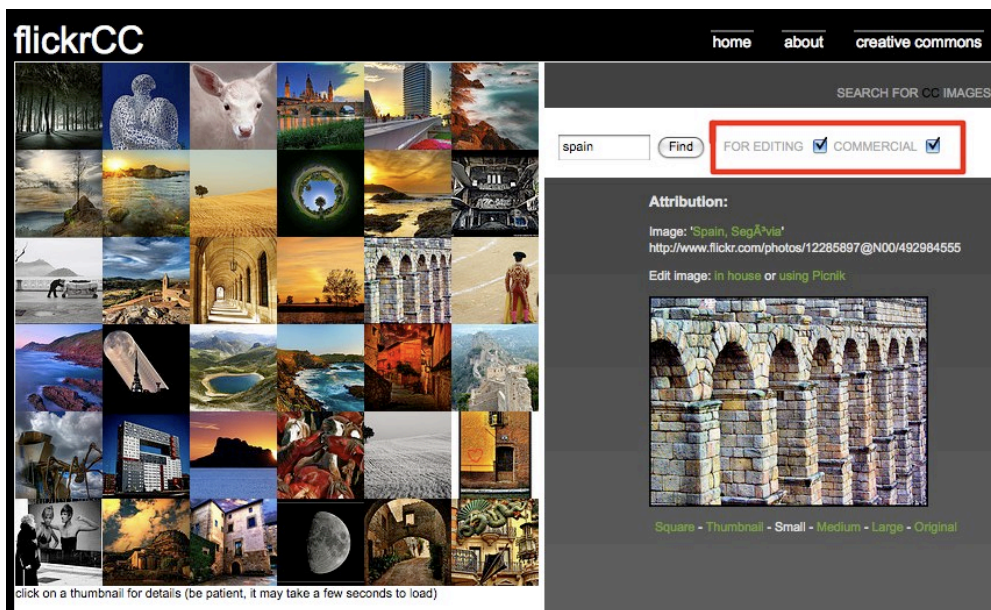
Additional Information

- **Some rights reserved**
- Anyone can see this photo
- Taken on **January 2, 2005**
- Viewed **347** times
- Replaced on **April 10, 2009**

Po kliknięciu na 'samo rights reserved' następuje przekierowanie do tekstu licencji.

Wyszukiwarka flickrCC (<http://flickrcc.bluemountains.net>)

To aplikacja, która przeszukuje bazę Flickr ograniczoną do zdjęć publikowanych na licencjach CC. Aby wyszukać zdjęcia na wolnych licencjach należy zaznaczyć opcje: *for editing* oraz *commercial*.

Wyszukiwarka pokazuje jedynie miniaturki zdjęcia. Aby dotrzeć do oryginału, który można pobrać w różnych rozmiarach należy kliknąć w nawę pliku, co spowoduje przekierowanie do serwisu Flickr.

Grafika, pliki audio i wideo w Wikimedia Commons

W repozytorium Wikimedia Commons można korzystać z kilku opcji wyszukiwania. Ponieważ większość zasobów dostępna jest na wolnych licencjach lub znajduje się w Domenie publicznej, formularz nie oferuje możliwości zróżnicowania wyników.

W przypadku gdy potrzebne jest doprecyzowanie wyszukiwania, warto skorzystać z przeglądania zasobów wg kategorii. Jest to bardziej czasochłonne, ale w efekcie daje lepsze rezultaty.

Special page

New features Log in / create account

WIKIMEDIA COMMONS

Main Page
Welcome
Community portal
Village pump

Participate
Upload file
Recent changes
Latest files
Random file
Help
Contact us
Donate

Toolbox

Privacy policy About Wikimedia Commons Disclaimers

Powered By MediaWiki

WIKIMEDIA PROJECT

Search

Content pages Multimedia Help and Project pages Everything Advanced

Search in namespaces: Check: All None

☐ (Gallery)	☐ Talk	☐ MediaWiki	☐ MediaWiki talk
☐ User	☐ User talk	☐ Template	☐ Template talk
☒ Commons	☐ Commons talk	☒ Help	☐ Help talk
☐ File	☐ File talk	☐ Category	☐ Category talk
☐ Creator	☐ Creator talk		
☐ TimedText	☐ TimedText talk		

Do formularza wyszukiwania zaawansowanego można przejść bezpośrednio ze strony głównej po kliknięciu w prawym górnym rogu na znaczek lupy w polu Search.

Wyszukiwanie muzyki

(na przykładzie serwisu Jamendo <http://www.jamendo.com/pl/>)

Serwis Jamendo daje możliwość wyszukania muzyki, całych albumów lub poszczególnych utworów na wolnych licencjach. W tym celu należy wejść do formularza zaawansowanego wyszukiwania (wejście poprzez kliknięcie na 'darmowe, legalne i nieograniczone' - jak zaznaczono ramką na poniższym zrzucie ekranowym).

W formularzu zaawansowanego wyszukiwania dostępny jest filtr oparty na systemie licencji Creative Commons. Aby wyszukać muzykę na wolnych/otwartych licencjach należy wybrać opcje (w zależności od warunków): *Znajdź utwory, które można używać do celów komercyjnych* oraz *Znajdź utwory, które można modyfikować, adaptować i tworzyć na ich podstawie*.

W efekcie wyszukiwania wyświetlana jest lista albumów na wolnych licencjach. Każdy z nich można posłuchać online i pobrać na dysk własnego komputera.

Jak być nauczycielem otwartym?

Tworzenie i publikowanie otwartych materiałów edukacyjnych

Papier, klej, nożyczki, gazety i ksero... brzmi znajomo? Tak powstaje do dziś masa pomocy naukowych z wielu przedmiotów, od klasówek po „info grafiki”, wszystko przygotowywane w myśl idei DIY (*Do It Yourself* – Zrób To Sam) i w pełni swobodnie jak daje wyjątek edukacyjny w prawie autorskim. Problem pojawia się gdy zechcemy opublikować naszym (i nie tylko) uczniom materiały w sieci.

Dozwolony użytek w edukacji

Dla codziennego życia społecznego być może najważniejszym elementem prawa autorskiego jest dozwolony użytek, zakres swobód, które w szczególności w edukacji pozwala na sprawne poruszanie się po całym dorobku intelektualnym który wykorzystuje się w nauce. Instytucjom edukacyjnym w szczególności na zasadach dozwolonego użytku można:

- sporządzać kopie i nieodpłatnie korzystać z fragmentów utworów w celach dydaktycznych (np. Kserokopie utworów rozdane uczniom);
- biblioteki, archiwa i szkoły mogą rozpowszechniać wcześniej nabyte utwory poprzez ich udostępnianie i pożyczanie w ramach swoich zadań statutowych (regulowane również przez ustawę o działalności bibliotek);
- przytaczać fragmenty innych utworów w dziełach stanowiących samoistną całość w ramach prawa cytatu
- publicznie wykonywać utwory podczas imprez szkolnych i akademickich pod warunkiem że wstęp na te imprezy jest bezpłatny a osoby wykonujące utwór nie pobierają za to żadnych korzyści majątkowych.

Prawo dozwolonego użytku wykraczającego poza zakres osobisty wymaga zawsze wymienienia źródła i nazwiska oraz imienia twórcy.

Dozwolony użytek jednak nie daje nam możliwości publikacji treści edukacyjnych publicznie w sieci – co nie tylko utrudnia komunikację z uczniami i zamyka nas w analogowej przestrzeni szkoły lecz również uniemożliwia dzielenie się tą wiedzą.

Materiały do naszego „otwartego” podręcznikach

Jeśli chcemy aby nasze materiały były w pełni dostępne dla innych nauczycieli i uczniów musimy pamiętać o odpowiedniej licencji. Najlepsze do tego są licencje otwarte tj. Creative Commons Uznanie Autorstwa oraz Creative Commons Uznanie Autorstwa -Na Tych Samych Warunkach. Obie gwarantują możliwość wykorzystywania w nich, np. wszystkich zasobów Wikimedia Commons oraz Wikipedii (przy odpowiednim oznaczeniu) oraz w drugą stronę, to że autorskie elementy kursu czy całość materiału będzie można wykorzystać w innym projekcie. Aby nasz projekt był w pełni otwarty musimy pamiętać by wykorzystywał wyłącznie nasze autorskie materiały, które opublikujemy na otwartej licencji oraz materiały już objęte takimi licencjami. W sieci jest mnóstwo materiałów, które możemy wykorzystać: Wikipedia, Wikibooks, Wolne Podręczniki, angielskojęzyczne Connexions i wiele wiele innych.

Zdjęcia, grafiki, infografiki

Zdjęcia, trudno wyobrazić sobie zwierzę, miejsce lub ciekawostkę tego świata nieobecną w zdjęciach w serwisie Flickr.com. Z ponad 800 milionów zdjęć ponad 130 milionów dostępne jest na licencjach Creative Commons, wystarczy poszukać, a z pewnością znajdziemy tam świetne ilustracje do naszych lekcji. Możemy też przygotować szybko i łatwo własne ilustracje np. Mapy możemy

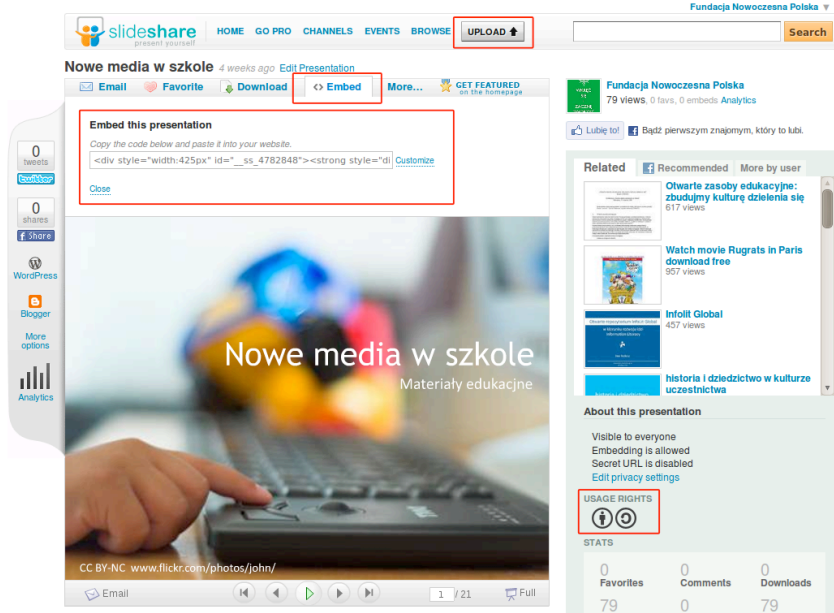
przygotować sami za pomocą serwisu **chartle.net**. Klikając „create” przechodzimy do okna w którym wybieramy rodzaj infografiki od map po wykresy i schematy. Na żywo uzupełniamy dane, które mają znaleźć się na mapie lub wykresie a ten zmienia się według nich. Wyniki naszej pracy jeśli nie zaznaczymy inaczej automatycznie zostaną opublikowane na licencji CC-BY (Creative Commons – Uznanie Autorstwa). Do bardziej precyzyjnych zadań wymagających map warto znać **OpenStreetMap** (<http://www.openstreetmap.org/>) czyli projekt map tworzonych społecznością. Mapy te są bardzo precyzyjne i często aktualizowane, w odróżnieniu od Google Maps posiadają również bardzo dużo funkcji ułatwiających ich przetwarzanie, druk i eksportowanie do plików graficznych.

Do szybkiej edycji zdjęć i grafik możemy użyć programów online (niewymagających instalacji, a jedynie połączenia z internetem oraz przeglądarki internetowej) takich jak narzędzia **Aviary** (<http://aviary.com>), które dają nam możliwość oznaczenia naszych grafik i zdjęć licencjami Creative Commons lub skorzystania z bazy grafik innych autorów. To rozwiązanie oprócz pomagania w codziennej pracy z obróbką materiałów graficznych równocześnie promuje i udostępnia nasze zasoby innym użytkownikom.

Wideo, dźwięk, prezentacje

W większości stron internetowych (podobnie na blogach i wiki) takie multimedia jak filmy, dźwięki, prezentacje czy inne pliki online osadzone w zewnętrznych serwisach umożliwiają proste wstawianie ich na inne strony czyli embedowanie, która pomoże nam prawidłowo wstawić kod pożądanego multimedium.

Formularz dodawania prezentacji do serwisu SlideShare

The screenshot shows the SlideShare interface for a presentation titled "Nowe media w szkole". The "Embed" button is highlighted with a red box. Below it, a dialog box titled "Embed this presentation" is open, showing a code snippet for embedding the presentation on a website. The code is: `<div style="width:425px" id="*_ss_4782848"><strong style="id" Customize`. The dialog box also has a "Close" button. The presentation itself is visible in the background, showing a hand pointing at a remote control with the text "Nowe media w szkole" and "Materiały edukacyjne".

1. **Przycisk Upload**, który kieruje nas do formularza przesłania do serwisu prezentacji (większość opisywanych serwisów wymaga stworzenia konta przed opublikowaniem tam plików multimedialnych)
2. **Przycisk Embed** umożliwiający skopiowanie kodu do wklejenia na inną stronę, który wyświetli prezentację. Poniżej pole kodu do skopiowania, które umożliwia również zmianę rozmiarów boxu z prezentacją
3. **Oznacznice praw autorskich/rodzaju licencji**

Najpopularniejszy serwis wideo **YouTube** oferuje ogromny wybór materiałów edukacyjnych, lecz bardzo trudno je odnaleźć. Posiada też ograniczenia czasowe filmów, które chcemy w nim umieścić oraz nie posiada możliwości oznakowania ich odpowiednią licencją. Problemy te rozwiązują serwisy **Blip.tv** oraz **Vimeo.com** – oba pozwalają nam oznakować nasze filmy licencjami Creative Commons oraz nie mają ograniczeń czasowych jak YouTube. Kiedy będziemy już zalogowani na swoim koncie i zaczniemy wysyłać nasz film (upload) na serwery danego serwisu zostaniemy poproszeni o wypisanie wszystkich jego danych. To tutaj możemy oznakować go jako edukacyjny i wybrać odpowiednią licencję.

About this episode (Metadata)

Title

Description **B** **I** [LINK](#) [HTML](#)

Category ← [What are these categories on other sites?](#)

Tags

Rating

Language

License All Rights Reserved Creative Commons Public Domain

Allow modifications

Allow modifications with share alike

No modifications

Allow commercial reuse

Additional license:

Attribution Share Alike

1. Pole wyboru kategorii filmu
2. Pole wyboru języka w jakim jest publikowany film
3. Pole wyboru licencji

Serwisy do publikacji materiałów dźwiękowych działają bardzo podobnie do serwisów wideo. Gdy już założymy na nich konto wystarczy odnaleźć opcję wysyłania plików (upload) i upewnić się czy na pewno nasze nagranie spełnia wymogi techniczne (czy jest w odpowiednim formacie – najwygodniejszym i otwartym formatem jest OGG choć najpopularniejszym jest MP3). Odpowiednie pola w formularzu wskażą nam gdzie mamy określić licencję dla naszego utworu. W ten sposób działają serwisy Jamendo (poświęcono muzyce na licencji Creative Commons) oraz SoundCloud, który w bardzo wygodny sposób przechowuje pliki dźwiękowe oraz umożliwia łatwe osadzanie ich na innych stronach. Działa to tak samo jak w wypadku wstawiania filmów z YouTube'a czyli po skopiowaniu kawałka kodu wstawiamy go do naszej strony, która wyświetli odtwarzacz filmowy lub dźwiękowy.

Składamy podręcznik

Nie potrzebujemy budować od podstaw własnej strony internetowej, aby opublikować w sieci materiały edukacyjny czy cały kurs dla uczniów. Najłatwiejszymi do założenia i utrzymywania rodzajami stron są wiki oraz blogi, przy czym wiki tą przewagę, że pozwala na wspólną pracę grupy entuzjastów OZE, podczas gdy blog jest bardziej indywidualnym miejscem publikacji.

Wikidot

Poniżej prezentujemy jak założyć i publikować w serwisie **Wikidot.com**, który jest już częściowo przetłumaczony na język polski pozwala na oznaczenie naszego Wiki jako edukacyjnego i posiada wsparcie dla symboli matematycznych, chemicznych i fizycznych, co jest niezwykle ważne w szkole.

Strona główna serwisu wikidot

Aby założyć wiki wystarczy wejść na stronę: www.wikidot.com, środkowy baner poprosi nas o wpisanie nazwy naszej strony i przekieruje do formularza w którym będziemy mogli uzupełnić dane dla naszego konta w serwisie Wikidot oraz naszej strony. Tutaj też możemy wybrać język polski oraz podstawowe ustawienia dla naszej wiki.

Widok formularza rejestracji nazwy strony naszej wiki

Site title:
Appears on the top-left corner of your Wikidot site.

Tagline:
Appears beneath the name.

Web address:
Only alphanumeric [a-z0-9] and "-" (dash) characters allowed.

Site content language: English Polish

Access policy

- Open — anyone can view and become member
- Closed — anyone can view, but membership is restricted
- Private — hidden, only members can access

Please confirm:
I have read and agree to the [Terms of Service](#).

Po uzupełnieniu wszystkich danych zostaniemy przekierowani do naszej Wiki (w lewym górnym rogu będzie widać naszą nazwę użytkownika, co oznacza, że jesteśmy zalogowani). Strona powitalna zachęca nas do edycji menu bocznego (nav:side) i górnego (nav:top), na każdej zaś stronie wiki, na dole znajdziemy kilka podstawowych przycisków w tym najważniejsze: edytuj i historia. To nimi przechodzimy do edycji treści każdej ze stron oraz historii wszystkich edycji. Edycja zarówno menu jak i artykułów wymaga od nas jedynie zapoznania się z menu edycji i niektórymi znacznikami wiki. Wszystkie informacje, masę pomocy oraz dodatkowych ustawień znajdziemy w lewym menu.

Każda strona na naszym wiki posiada poniżej treści przyciski opcji, jak wcześniej wspominaliśmy tam znajdują się przyciski „Edytuj” i „Historia” tam też, klikając na „Opcje+” znajdziemy dodatkowe ustawienia np. blokowania strony przed edycjami użytkowników (przyda się np. Dla strony tytułowej lub dla treści, które chcemy utrzymać w niezmienionej formie).

Edytuj stronę

Tytuł strony:

W wiki możesz pisać używając znaczników wiki (lub przycisków powyżej), będzie to wyglądać podczas edycji w ten sposób
tak tworzymy listę numerowaną

[<http://www.adreslinku.com> opis linku] kwadratowy nawias ukrywa nam adres linku pod jego opisem

`[[math]]`
tutaj możesz wstawić równania matematyczne lub fizyczne z programu `LaTeX`
`[[/math]]`

Możesz też pisać, wstawiać zdjęcia i grafiki, wklejać linki swobodnie - jak w zwykłym notatniku
`http://koed.org.pl/`

`[[image http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2010/03/300px-koed_logo.png]]`

Wszystko będzie działać :)

Pomoc:[skrótowy opis składni wiki](#) | [kolekcja fragmentów kodu wiki](#)

Krótki opis zmian:

Maksymalnie 200 znaków (200 pozostało)

You have an exclusive 15-minute lock that will stop others editing this page while you are working.
The lock expires in 776 seconds of inactivity.

Edycja

W wiki możesz pisać używając znaczników wiki (lub przycisków powyżej), będzie to wyglądać podczas edycji w ten sposób

1. tak tworzymy listę numerowaną

[opis linku](#) kwadratowy nawias ukrywa nam adres linku pod jego opisem

$$c = \sqrt{a^2 + b^2} \tag{1}$$

Możesz też pisać, wstawiać zdjęcia i grafiki, wklejać linki swobodnie - jak w zwykłym notatniku

<http://koed.org.pl/>

Wszystko będzie działać :)

wersja strony: 2, ostatnia edycja: 17 Aug 2010, 13:32 +0200 (1 sekunda temu)
Start watching: site.wolnepodreczniki.wikiidot.com | [category _default](#) | [this page](#) [?]

Podstawowe znaczniki Wik - czyli język wiki

Zapis Wiki	Efekt
//tekst kursywą//	<i>tekst kursywą</i>
bold text	tekst pogrubiony
//**tekst pogrubiony i kursywa**//	<i>tekst pogrubiony i kursywa</i>
__tekst podkreślony__	<u>tekst podkreślony</u>
--tekst przekreślony--	tekst przekreślony
normalny^^indeks górny^^	normalny ^{indeks górny}
normalny,,indeks dolny,,	normalny _{indeks dolny}
----	(na stronie powstanie linia pozioma)
# element 1 # element 2 # element 2	1. element 1 2. element 1 2. element 2.1
[[[nazwa strony w wikidot]]]	Link do strony w naszym wiki o danej nazwie
[[embedvideo]] treść kodu do wstawienia [[/embedvideo]]	Wstawienie video np. Z Blip.tv
[[html]] kod HTML [[/html]]	Wstawienie elementów przygotowanych w kodzie HTML np. Odtwarzaczy multimedialnych, prezentacji etc.

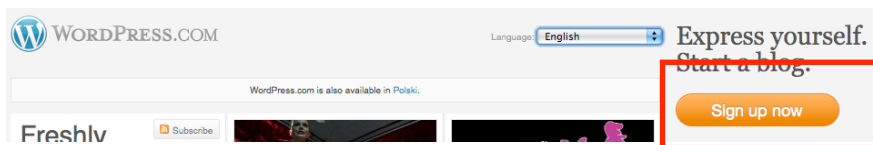
Więcej informacji o zasobach wiedzy i materiałów na otwartych licencjach, które możesz wykorzystać, znajduje w rozdziale "Katalog OZE". Pamiętajmy jednak, że wszelkie źródła zewnętrzne mogą być ograniczone w dostępie dla różnych grup osób co może naruszać cel edukacyjny, jaki chcemy realizować.

WordPress

WordPress to najbardziej znany serwis blogowy (w dodatku open source). Podobnie jak Wikidot oferuje hosting, dlatego każdy nie posiadając własnego serwera może założyć i prowadzić bloga.

Etap I. Rejestracja

Aby założyć bloga należy się zarejestrować na stronie <http://wordpress.com>, klikając na pomarańczowy (w oryginale) przycisk *Sign up now*.

Otrzymamy formularz rejestracyjny (dostępny w j. angielskim). Ważne, aby w ostatnim polu zaznaczyć (Gimme a blog).

Get your own WordPress.com account in seconds

Fill out this one-step form and you'll be blogging seconds later!

WordPress.com is also available in [Polski](#).

Username
karolina
(Must be at least 4 characters, lowercase letters and numbers only.)

Password
●●●●●●●●

Confirm
●●●●●●●●
Use upper and lower case characters, numbers and symbols like !"\$%^&() in your password.
Password Strength:
Good

E-mail Address
proba@gmail.com
(We send important administration notices to this address so triple-check it.)

Legal flotsam I have read and agree to the [fascinating terms of service](#).

Gimme a blog! (Like karolina.wordpress.com)
 Just a username, please.

Next →

Następnie system prosi nas o wypełnienie informacji związanych z naszym blogiem. Warto chwilę zastanowić się nad nazwą domeny (adresu www naszego bloga), ponieważ raz zachowany nie może być zmieniony.

Blog Domain
otwartynauczyciel.wordpress.com
(Your address will be domain.wordpress.com. It must be at least 4 characters, lowercase letters and numbers only. It cannot be changed so choose carefully!) You may later choose to use your own domain name, such as myblog.com, through our [domain mapping upgrade](#).

Blog Title
Być otwartym nauczycielem
The blog title can be changed at any time.

Language
What language will you be primarily blogging in?
pl - Polski

Privacy
 Public: My blog should appear in search engines like Google and Bing, and in public listings around WordPress.com.
 Block search engines: Only allow normal visitors.
 Private: My blog should be visible only to users I choose.

Signup →

Po rejestracji konta oraz utworzeniu bloga, na podany adres e-mail została wysłana prośbą aktywację (maksymalnie w ciągu 30 minut).

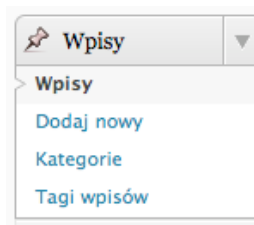
Etap 2. Logowanie się

Po aktywacji konta możemy zalogować się do nowo utworzonego bloga. Na stronie: <https://en.wordpress.com/wp-login.php> podajemy login i hasło jakie wpisywaliśmy przy rejestracji. Nie musisz pamiętać tego adresu, ponieważ po aktywacji konta, możesz po prostu udać się na stronę swojego bloga (tutaj: <http://otwartynauczyciel.wordpress.com>) i kliknąć w link zaloguj się (zazwyczaj prawy dolny róg strony).

Etap 3. Publikowanie

Wpis

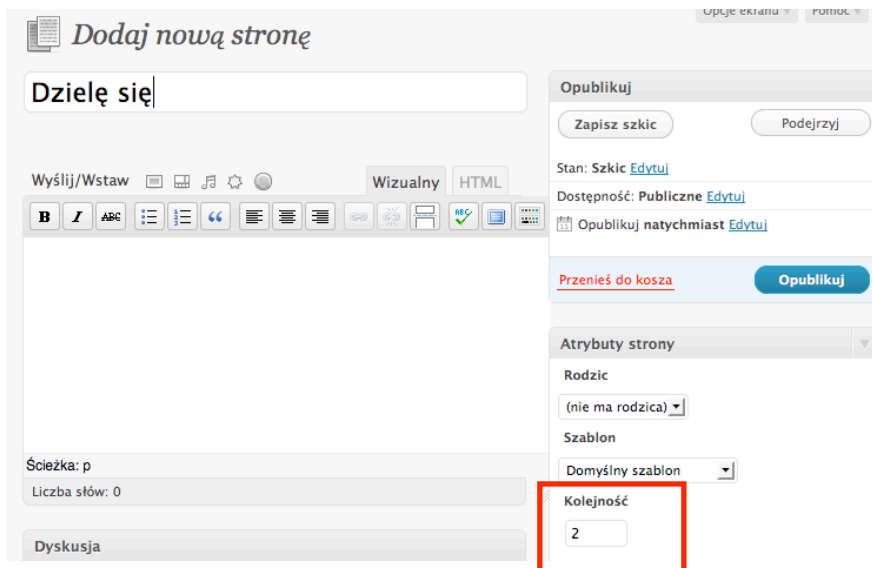
Aby opublikować pierwszego posta na blogu, należy wybrać w lewym bocznym menu w zakładce Post - Add new.

Otworzy się okno edycji posta z prostym edytorem tekstu.

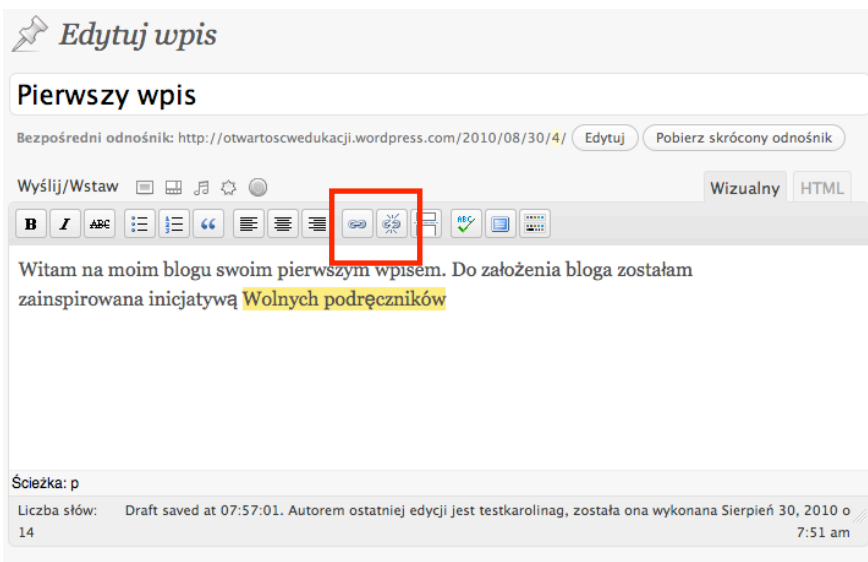
Dodawanie stron

Aby dodać nową stronę bloga w lewego bocznego menu należy wybrać Strony - Dodaj nową. Otworzy się takie samo okno edycji jak w przypadku dodawania nowego wpisu. Należy określić nazwę strony oraz wpisać jej zawartość. Dodatkowo w prawym bocznym menu można określić kolejność strony, w jakim będzie wyświetlała się na blogu (np. O mnie, Dziele się, Korzystam z mogą być ułożone w odwrotnej kolejność jeśli poszczególnym stronom nadamy odpowiednie numery porządkowe).

Dodawanie linków

Aby dodać link do wpisanego tekstu należy zaznaczyć myszką tekst, który chcemy zlinkować i wybrać z menu edycji ikonkę łańcuszka.

Dodawanie multimediów

Multimedia takie jak prezentacje, filmiki wideo, zdjęcia, grafika, etc. mogą być przesłane bezpośrednio z naszego komputera lub osadzone w treści wpisu/strony bloga, jeśli są już dostępne w sieci.

Z dysku komputera

Jeśli chcesz umieścić w poście własne zdjęcie prezentację lub filmik, musisz najpierw przesłać plik na serwer WordPressa, który zostanie umieszczony w galerii plików. Podczas pisania posta kliknij na ikonkę gwiazdki (dodaj media) w menu edycji.

Następnie otworzy się nowe okno z możliwością przesłania plików na serwer. Kliknij na "Wybierz pliki", i kolejno wybierz interesujący Cię plik z dysku Twojego komputera. Po przesłaniu otrzymasz okienko, w którym określisz tytuł pliku, wielkość oraz jego rozmieszczenie w poście. Aby wstawić zdjęcie do wpisu nad którym aktualnie pracujesz, kliknij na "Wstaw do wpisu".

W polu *Subscribe* należy wybrać *Embed*, a w polu obecnie z *RSS* wybrać *WordPress* i wcisnąć przycisk *Go*. Otrzymamy kod, który należy skopiować i wkleić w okno edycji wpisu na blogu.

Wygląd pierwszego wpisu ze zdjęciem, linkiem od serwisu oraz zagnieżdżonym filmem.

Pierwszy wpis

Opublikowano [Sierpień 30, 2010](#), autor: [testkarolinag](#)

Witam na moim blogu swoim pierwszym wpisem. Do założenia bloga zostałam zainspirowana inicjatywą [Wolnych podręczników](#).

Na początek: Ciekawa dyskusja o otwartości na Kongresie Praw Obywatelskich

[Click To Play](#)

Ten wpis został opublikowany w kategorii [Uncategorized](#). Dodaj zakładkę do [bezpośredniego odnośnika](#). [Edytuj](#)

Pamiętaj o zgodności licencji

Stosowanie dla materiałów edukacyjnych licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa lub Creative Commons Uznanie Autorstwa- Na Tych Samych Warunkach (oraz oczywiście materiałów pochodzących z domeny publicznej) gwarantuje, że stworzone materiały będą miały największe możliwe oddziaływanie. Te rodzaje licencji pozbawiają nasze materiały barier przed ich przetworzeniem, ponownym wykorzystaniem, kopiowaniem i dostosowaniem przez dowolne inne podmioty. **Warto pamiętać, że na tym właśnie polega siła współczesnej edukacji, która bez tych barier jest w stanie dostosować się do różnych potrzeb i dotrzeć tam gdzie wcześniej było to bardzo utrudnione np. do osób niepełnosprawnych lub wykluczonych ekonomicznie.** Dziś jeśli tworzymy otwarte zasoby edukacyjne dajemy szansę innym osobom na przykładów przetłumaczenie ich lub zmiany formatu wygodniejsze dla innych użytkowników. Dlatego tak ważna jest również kompatybilność licencji wewnątrz naszego materiału. Nie wszystkie licencje są ze sobą zgodne. Przykładem niech będzie ten przewodnik. Bazuje na otwartych treściach dostępnych głównie na licencjach CC BY i CC BY-SA. lub pochodzących z domeny publicznej. Dlatego musi być udostępniony na licencji CC BY-SA (jest to rezultatem warunku SA). Inne licencje będą powodować różnego stopnia ograniczenia. Wzajemne zależności zostały przedstawione w tabeli kompatybilności.

Kompatybilność licencji

Creative Commons

prace na innych licencjach, które mogą z nich skorzystać

	PD	CC BY	CC BY SA	CC BY NC	CC BY NC SA	CC BY ND	CC BY NC ND
PD	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CC BY	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CC BY SA	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗
CC BY NC	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗
CC BY NC SA	✗	✗	✗	✗	✓	✗	✗
CC BY ND	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓
CC BY NC ND	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✗

Na przykład bazowanie na treściach na licencji CC BY-NC-SA i CC BY-ND-NC spowodowałoby, że przewodnik musiałby zostać opatrzony licencją CC BY-NC-SA, jego wykorzystanie ograniczyłoby się jedynie do celów niekomercyjnych, i wreszcie nie zezwalałoby na przerabianie i adaptacje, a to znacznie ograniczyłoby zakres jego wykorzystania. Jeśli jakieś utwory lub materiały, które chcemy wykorzystać w naszym podręczniku nie znajdują się w domenie publicznej, nie są dostępne na otwartych licencjach i nie należą do nas możemy jedynie podać link do nich, jeśli znajdują się legalnie w sieci lub podać informację bibliograficzną o nich.

Publikowanie i oznaczanie treści otwartymi licencjami

Flickr CC BY SA opensourceway

Najlepszym narzędziem ułatwiającym nam wybór licencji oraz techniczne oznakowanie naszej strony internetowej, dokumentu lub innego dzieła jest narzędzie **Choose License** na stronie internetowej <http://creativecommons.org/choose>. Poza nim licencjonowanie Creative Commons obsługuje wiele serwisów do publikacji różnych rodzajów multimediów (opisanych szczegółowo w rozdziale „Jak być otwartym nauczycielem”).

Serwisy wideo, które umożliwiają znakowanie licencjami CC to Blip.tv oraz Vimeo.com, fotografię możemy dodawać do serwisu Flickr.com lub www.freephotobank.org. Prezentacje typu Power Point przechowuje dla nas serwis Slideshare.com, a dokumenty tekstowe **Scribd.com**. Wszystkie te serwisy umożliwiają podczas przesyłania im materiałów do publikacji wybór licencji oraz odpowiednie oznakowanie.

Prezentujemy jak w kilku prostych krokach wybrać za pomocą narzędzia online licencję, wygenerować kod oraz wstawić go do swojej strony.

I. Wybierz licencje dla swojej twórczości

Pod adresem <http://creativecommons.org/choose/> znajduje się narzędzie wyboru licencji i generowania odpowiednio kodu HTML/XML. Odpowiadając na dwa pytania dotyczące swobód jakie mają dotyczyć danego dzieła oraz wybierając odpowiedni kraj dla autora podejmujemy decyzję o tym jaką licencję nadamy dziełu (na ilustracji wybrano licencję CC Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach, wersja licencji: Polska). Poniżej mamy miejsca na wpisanie danych dotyczących autorstwa, formatu i adresu internetowego dzieła.

Wybierz licencję dla swojej twórczości

Używając licencji Creative Commons **zachowujesz prawa autorskie**, ale też pozwalasz innym na kopiowanie i rozpowszechnianie utworu pod warunkiem, że zamieszczą informację o autorze — i tylko na warunkach, które zostaną tu określone. Przygotowaliśmy [listę ważnych spraw do przemyślenia](#), dla osób nieobeznanych z licencjami Creative Commons. Jeśli chcesz udostępnić utwór bez jakichkolwiek warunków wykorzystania lub oznaczyć utwór znajdujący się w domenie publicznej, wybierz jedno z naszych narzędzi dla domeny publicznej.

Czy zezwalasz na komercyjne wykorzystywanie swojego utworu?

Tak ⓘ

Nie ⓘ

Czy zezwalasz na modyfikacje swojego utworu?

Tak ⓘ

Tak, o ile inni będą udostępniać na tych samych warunkach ⓘ

Nie ⓘ

System prawny dla licencji ⓘ

Polska ▼

informacje dodatkowe

Poniższe pola **nie są obowiązkowe**, jednak zamieszczone w nich informacje zostaną zapisane w generowanym przez nasz system kodzie HTML opisującym licencję. Pozwoli to użytkownikom utworu w pełni uznać autorstwo lub uzyskać dodatkowe informacje o utworze. ⓘ

W jakim formacie jest utwór:

Tytuł utworu	<input style="border: none; border-bottom: 1px solid #ccc;" type="text" value="Problematyka.org"/>	ⓘ
Przypisz utwór do imienia lub nazwy	<input style="border: none; border-bottom: 1px solid #ccc;" type="text" value="Kamil Sliwowski"/>	ⓘ
Przypisz utwór do URL	<input style="border: none; border-bottom: 1px solid #ccc;" type="text" value="http://www.problematyka.org/"/>	ⓘ
URL oryginalnego utworu	<input style="border: none; border-bottom: 1px solid #ccc;" type="text" value="http://www.problematyka.org/"/>	ⓘ
URL informacji o dodatkowych licencjach	<input style="border: none; border-bottom: 1px solid #ccc;" type="text"/>	ⓘ

Strona jest dostępna w następujących językach:
Afrikaans Castellano Castellano (AR) Castellano (CO) Castellano (MX) Castellano (PE)
Català Dansk Deutsch English English (CA) English (GB) English (Hong Kong) English (Singapore) English (US) Español (CL) Español (Ecuador) Español (Guatemala) Esperanto
Euskara français français (CA) Galego Hindi hrvatski isiZulu Italiano Macedonian Magyar
Melayu Nederlands Ngủời Việt/Tiếng Việt Norsk **polski** Português Português (BR) română
Sesotho sa Leboa slovenski jezik srpski (latinica) Suomeksi svenska čeština Ελληνικά
български српски עברית עותו 中文 中文 (香港) 日本語 華語 (台灣) 한국어

Czemu to służy?

Dzięki Creative Commons możesz publikować swoje prace w internecie tak, żeby inni wiedzieli, co wolno, a czego nie wolno z nimi robić. Oferujemy narzędzia oraz samouczki, które pomogą Ci dodać informacje licencyjne do treści umieszczonych na Twojej stronie lub w jednym z darmowych serwisów, które stosują licencje Creative Commons.

[Przeczytaj wyjaśnienie](#) wszystkich naszych licencji.

Lub wybierz:

Oprogramowanie

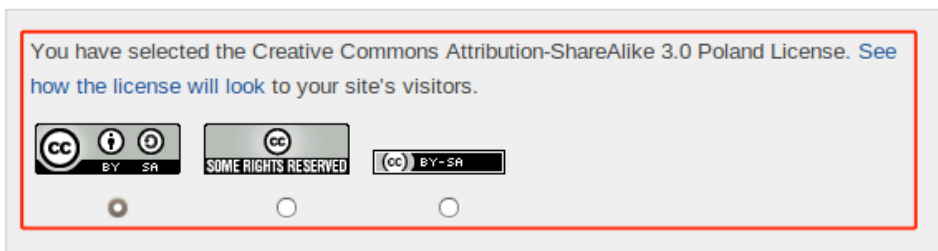

1. Pola wyboru licencji (na ilustracji wybrano licencję CC-BY-SA) ikonki „i” odpowiedzą nam co oznacza każde pole licencji.
2. Pola oznaczenia adresu internetowego dzieła oraz autorstw.
3. Pole dostępności treści strony i licencji w różnych językach, jeśli strona wyboru licencji wyświetli się po angielsku to tu możemy przełączyć ją na język polski.

2. Wybór graficznego oznaczenia licencji

Po uzupełnieniu danych i wyborze licencji przechodzimy do strony w wygenerowanym kodzie oraz trzeba opcjonalnymi grafikami, które ilustrują wybraną licencję. Zaznaczamy jedną z nich, a z okna poniżej kopiujemy fragment kodu HTML/XML (poniżej znajduje się również link do pomocy w języku ang.).

Oto wybrana licencja

Masz własną stronę WWW?

Skopij poniższy tekst i zamieść go w kodzie strony, aby inni użytkownicy wiedzieli na jakiej licencji udostępniasz swoje utwory.

```
<a rel="license" href="http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/"></a><br /><span xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/" href="http://purl.org/dc/dcmitype/InteractiveResource" property="dc:title" rel="dc:type">Problematyka.org</span> by <a xmlns:cc="http://creativecommons.org/ns#" href="http://www.problematyka.org/" property="cc:attributionName" rel="cc:attributionURL">Kamil Śliwowski</a> is licensed under a <a rel="license" href="http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl
```

Zaznacz zawartość powyższego boku i skopij ją lub wyślij do siebie.

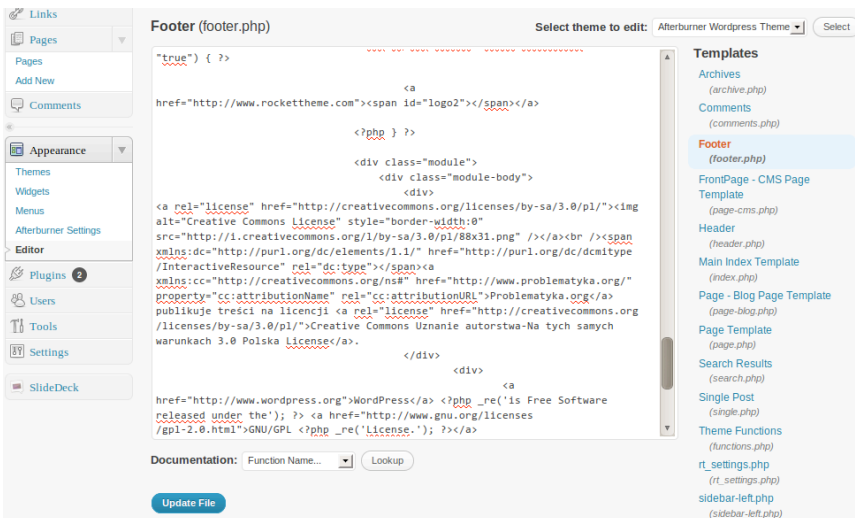
Potrzebujesz pomocy? [Przeczytaj samouczek](#) (w języku angielskim).

Po opublikowaniu licencji rozważ [wsparcie Creative Commons](#).

1. Pole wyboru oznakowania graficznego do wklejenia na stronę www
2. Pole z kodem HTML/XML do skopiowania i wklejenia na stronę www.

3. Umieszczanie kodu na stronie www/wiki/blogu

Wygenerowany kod możemy dodać do naszej strony na wiele różnych sposobów, najlepiej aby znalazły się w kodzie źródłowym strony. Przykładowo w systemie blogowym WordPress, w panelu administracyjnym należy wejść w zakładkę wygląd → edytor. Tutaj możemy wybrać w kodzie którego fragmentu strony chcemy zrobić zmiany. Kod licencji Creative Commons najlepiej dodać do pliku footer.php – będzie wówczas widoczny w stopce każdej podstrony.

Jeśli nie mamy dostępu do kodu naszej strony lub nie chcemy dokonywać w nim żadnych zmian, możemy wykorzystać dostępną w większości systemów zarządzania treścią stron internetowych (tzw. CMS) do których należy też Wordpress) opcję Widget. Widżety to małe zewnętrzne elementy strony, które możemy do niej dodać. Kod licencji przykładowo możemy wkleić jako widżet Tekst/HTML (w systemie Wordpress, w innych systemach CMS mogą znajdować się w innym miejscu lub mieć inną nazwę). Do widżetu, który jest pustym boksem wystarczy wkleić tekst i zapisać zmiany. Oba sposoby spowodują, że na naszej stronie pojawi się symbol i tekst licencji według naszego wcześniejszego wyboru.

Gotowe!

Problematyka.org publikuje treści na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska License](#).

Wygenerowany tekst możemy przed wklejeniem zmieniać, na przykład dodać informację w formie:

O ile nie jest to stwierdzone inaczej, prawa do materiałów na stronie posiada Koalicja Otwartej Edukacji, a treści są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 2.5 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Koalicji oraz autorów poszczególnych treści.

Jeśli nie posiadamy bloga lub konta w wymienionych serwisach, a chcemy indywidualnie udostępnić efekty swojej pracy, oznaczenie licencji możemy dodać ręcznie. Na przykład:

Prezentacja „Otwarta Edukacja” jest dostępna na licencji CC BY-SA.

Lub nieco bardziej rozbudowane oznaczenie:

Przewodnik jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów oraz ICM UW. Zezwala się na dowolne wykorzystanie treści - pod warunkiem zachowania niniejszej informacji licencyjnej i wskazania autor - w oraz ICM UW jako właścicieli praw do tekstu. Treść licencji jest dostępna na stronie: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>.

Wykorzystane źródła

- [1] Koalicja Otwartej Edukacji (2010), *Otwarta Edukacja*. Dostęp: <http://koed.org.pl/otwartaedukacja/>, odczyt: 1.03.2010. Tekst dostępny na licencji CC BY 2.5 Polska.
- [2] Kostera, Agnieszka, Jarosław Lipszyc, Elżbieta Siewicz (2009), *Otwarte Zasoby Edukacyjne: Plan działania. Refleksje międzynarodowej społeczności - tłumaczenie na podstawie: Susan D'Antoni, Open Educational Resources: the Way Forward*. Dostęp: http://oerwiki.iiep-unesco.org/index.php?title=OER:the_Way_Forward/Collaborative_work_on_translations/Polish_Version, odczyt: 1.03.2010. Tekst dostępny na licencji CC BY SA 2.5.
- [3] ICM UW (2009), *Przewodnik po otwartej nauce*. Dostęp: <http://otwartanauka.pl/przewodnik-po-otwartej-nauce/>, odczyt: 1.03.2010. Tekst dostępny na licencji CC BY 3.0 Polska.
- [4] Gurel, Seth (2008), *Open Educational Resources. Educator Handbook*. Dostęp: http://wikieducator.org/OER_Handbook/educator_version_one, odczyt: 1.03.2010. Podręcznik dostępny w serwisie Wikiedukator na licencji CC BY SA.
- [5] Stowarzyszenia Wikimedia Polska (2010), *Anatomia Wolnych Licencji*, 2010, oprac.: autor tekstu: Tomasz "Polimerek" Ganicz; korekta i redakcja tekstu: Agnieszka "Nova" Kwiecień; układ i dobór grafik: Leszek "Leafnode" Kurpiński. Dostęp: http://pl.wikimedia.org/wiki/Plik:Broszura_o_licencjach.pdf, odczyt: 15.08.2010, treść licencji udostępniona jako domena publiczna.
- [6] Fundacja Nowoczesna Polska (2009), *Wolne Licencje*. Dostęp: http://wiki.wolnepodreczniki.pl/Wolne_Podr%C4%99czniki:Wolne_licencje, odczyt: 1.03.2010. Tekst dostępny na licencji CC BY SA.
- [7] Stosowanie licencji Creative Commons Uznanie autorstwa (oraz innych licencji Creative Commons) - Adaptacja materiału „Why CC BY?”, opracowanego po angielsku przez Creative Commons Learn (dostępnego pod adresem <http://learn.creativecommons.org/productions/>). Dostęp: http://wiki.creativecommons.org/images/8/85/Dlaczego_CCBY.pdf, odczyt: 1.03.2010. Tekst dostępny na licencji CC BY.
- [8] Wikipedia. Hasło Domena publiczna. Dostęp: http://pl.wikipedia.org/wiki/Domena_publiczna, odczyt: 1.03.2010. Tekst dostępny na licencji CC BY SA.
- [9] Bednarek-Michalska, Bożena, Alek Tarkowski, Barbara Szczepańska (2009), *Domena publiczna – co to takiego?* *Biuletyn EBIB*, nr 1(101). Dostęp: http://www.ebib.info/2009/101/a.php?bednarek_tarkowski_szczepanska, odczyt: 1.03.2010.